

Kikkenborgen

Maj 2013



DLF *nyt*

*Medlemsblad for Dragør Lokalhistoriske Forening
og nyt fra Dragør Lokalarkiv*



DLF's logo er tegnet af Niels Febber Andersen. Lokalarkivets kikkenborg er fotograferet af Jørgen D. Petersen.

"Kikkenborgen" er et fælles blad for Dragør Lokalhistoriske Forening og Dragør Lokalarkiv. Bladet udsendes til DLF's medlemmer og uddeles til alle interesserede fra Lokalarkivet og bibliotekerne.

Maleren Oluf Høst er kommet på forsiden denne gang. Han boede sammen med sin forlovede Hedvig i Dragør i årene 1913-1916. Fotografiet viser Høst i hjemmet på Hollandsfed. Læs mere om ham på de følgende sider.

Dragør Lokalhistoriske Forening

www.dragoer-lokalhistorie.dk

Formand: Kurt Mathisen (ansvarshavende), Harevænget 30, 2791 Dragør.

Tlf. 32 53 45 04 / 40 53 45 04. Email: kurt@4504.dk

Sekretær: Dines Bogø, Ulspilsager 57, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 11 53 / 20 85 11 53.

Email: dlf@din-bog.dk

Kassser: Irene F. Larsen, Drogdensvej 2, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 23 32.

Bestyrelsesmedlem: Claus Ehlers. Søvej 39, 2791 Dragør. Tlf: 32 53 32 23.

Bestyrelsessuppleant: Leise Hansen, Krudttårnsvej 143, 2., 2791 Dragør. Tlf. 28 96 91 37.

Dragør Lokalarkiv

www.dragoer.dk/lokalarkivet

Stationsvej 5, 2791 Dragør. Tlf. 32 89 03 29. Email: lokalarkivet@dragoer.dk

Åbningstider: Tirsdag 13.00 – 17.00 Torsdag 10.00 – 17.00 samt efter aftale.

Se også den lokalhistoriske side på Facebook: www.facebook.com/kikkenborgen. Her kan du også stille spørgsmål til Lokalarkivet eller til andre historisk interesserede og indsende dine egne fotos.

Generalforsamling i DLF

Ved generalforsamlingen var der mødt mange medlemmer op. Generalforsamlingen blev selvfølgelig afviklet efter foreningens vedtægter. Til dirigent valgtes Henning Sørensen fra Dragør Lokalarkiv.

Formanden, Kurt Mathisen, berettede om året, der var gået. Bl.a. nævnte han, at der var afholdt ni arrangementer: "Mit liv" i Dragør ved Jørgen Palm Steffen, Byvandring fra Dragør Centret, Byvandring i Søvang, Besøg på veteranbilsmuseum i Store Magleby, "Dragør som Krigshavn" ved Bent Kofoed-Hansen samt Befæstningsdagen.

Foreningen har i det forløbne år udsendt fire medlemsblade i samarbejde med Dragør Lokalarkiv. Bladene er nu i en væsentlig højere kvalitet end tidligere. Formanden sluttede med at takke for det gode samarbejde, der er med Dragør Lokalarkiv og andre foreninger. Kontingentet blev fastholdt til 100 kr. pr. person og 150 kr. pr. familie. Bestyrelsesmedlemmer og revisorer på valg blev genvalgt.

Efter generalforsamlingen, havde DLF's formålet at få tidligere bibliotekar på Dragør Bibliotek, Søren Willumsen, til at fortælle om de 30 år, han havde været på biblioteket. Det blev en snak om indkøb af bøger og om, hvordan man fik lavet udstillinger, bl.a. med Henry Heerup, som Dragør Kommune har en meget stor samling værker af.

Nye udstillinger på museerne

I maj åbner to nye udstillinger i museerne på Dragør Havn. Danmarks Lodsmuseum viser gamle søkort, der illustrerer hvordan søfarten gennem århundrederne fik stadigt bedre hjælpemidler til at finde vej gennem Øresund. Udstillingen rummer mange meget smukke kort og fortæller om de primitive metoder, der blev anvendt før GPS og andre moderne navigationsmetoder vandt frem. Foruden de mange oplysninger om farvandsområdet viser kortene og en specielt fremstillet model over Øresunds bundforhold også mange spændende detaljer om Amager, Københavns Havn og hele Øresundskysten.

Dragør Museum dykker ned i den spændende historie om dykningen og bjergningsarbejdet. Flere dragørere var dykkere, heriblandt Andreas Jensen i Zytzensgade. Han arbejdede for Svitzers Bjergningsentreprise, der i sine første år var hjemmehørende i Kastrup. Muligvis var det hans fortjeneste, at Dragør Museum for mange år siden fik en komplet dykkerdragt. Den har vist sig at være et meget tidligt og sjældent eksemplar, som Dansk Dykkehistorisk Selskab har vist interesse for. Selskabet har bidraget til dykker-udstillingen, der åbner i weekenden 18. og 19. maj, hvor der også gennemføres dykning med historisk udstyr i Dragør Havn.



En isbjørn i Dragør?

En februar dag i 1907 blev mange dragørere rædselsslagne, da de så en isbjørn trave rundt i byens gader. Den kiggede nysgerrigt ind ad vinduet på en delikatesseforretning og raserede en hel slagterbutik, før den mæt og tilfreds, dinglede ned på havnen. Dragørerne forsøgte at sammenkalde byens råd, der som byens øverste myndighed måtte tage sig af den kritiske situation. Det lykkedes dog ikke, men til alt held dukkede nogle jægere op, som fik nedlagt bjørnen. Bagefter blev den parteret og skindet transporteret til Store Magleby, hvor det blev overdraget til Amagermuseet. Ganske vist var der is på Sundet, men bjørnen var nu ikke kommet til Dragør af egen, fri vilje. Hagenbecks dyrepark i Hamburg havde leveret bamsen til en pris af 1100 kr. og formålet med dens besøg i Dragør var optagelsen af én af Nordisk Films allerførste produktioner: "Isbjørnejagten". Selskabet grundlægger og direktør, Ole Olsen, spillede selv én af isbjørnejægerne.

Der var ikke lang produktionstid på film dengang. Til gengæld varede filmen blot seks minutter. En uge efter optagelserne i Dragør, havde filmen premiere og blev i øvrigt en stor succes med næsten 200 solgte kopier til både danske og udenlandske biografer. Om filmen var årsagen til, at filmselskabet fik en isbjørn som logo, ved man ikke helt.



Herunder: Scene fra filmen "Isbjørnejagten", der blev optaget på isen ud for Dragør.



Oluf Høst i Dragør

Kunstmaleren Oluf Høst forbinder vi med Gudhjem på Bornholm. Her malede han sine kendte motiver og her ligger hans museum. Men det er nok ikke så kendt, at Høst boede et par år i Dragør, og at der findes flere malerier fra hans tid her.

Oluf Høst blev født i 1884. Han kom tidligt til søs, og inden han fyldte 20, havde han været i verden rundt og set Rusland, Amerika og Kina. Det var dog malerhåndværket, der blev hans fag. Indtil videre, i hvert fald, for allerede under læretiden, søgte Oluf en friplads hos kunstmaleren *Gustav Vermehren* i København. Her fik han privattimer og malede sin første billeder. Senere kom han på Kunstakademiet, og var som billedkunstner under "uddannelse" i en lang årrække.

Hos Vermehren mødte han en anden elev, *Hedvig Wiedemann*, og de to blev hurtigt forelskede – og efter et par år også forlovet. Hedvigs far havde en charcuterivirksomhed på Christianshavn. Hans speciale var pølser, som blev solgt fra en flåde af pølsevogne, der var opstillet i byer over hele landet. Wiedemann var ganske velhavende, og var derfor i stand til at understøtte sin kommende svigersøns drømme om en karriere som kunstmaler.

Oluf og Hedvig bliver gift i København den 5. april 1913, og lejede sig formentlig derefter ind i et hus på Hollandsfed 1 i Dragør. Huset tilhørte skibsfører Chr. Jacob Borg og hans hustru Grethe Malm, men de var i oktober året før flyttet til København, så huset stod ledigt. Det var formentlig Olufs læremester, Gustav Vermehren, der formidlede kontakten til huset i Dragør. Hans bror, Sophus Vermehren, malede i denne periode herude. Hedvig skriver: "mor og far havde givet os hus i Dragør". Det betød formentlig, at Hedvigs far betalte huslejen og sørgede for indkøb af møbler og andet indbo. Wiedemann gav også det nygifte par mulighed for at ansætte hushjælp.



*Hollandsfed 1
hvor Hedvig og
Oluf Høst boede
i årene 1913-
1916. Foto:
Jørgen D.
Petersen.*

Hvorfor Oluf og Hedvig valgte Dragør som deres hjem, ved vi ikke. Muligvis følte bornholmerdrengen sig ikke så godt tilpas i storbyen, og Dragør mindede lidt om Svaneke, hvor Oluf voksede op. I august 1912 skrev Oluf Høst i et brev til sin ven, Frithjof Kemp: "Min lille pige [altså Hedvig] længes jeg meget efter (...), hun skriver i dag om Dragør (...), jeg længes morderlig efter at holde sådan meget af min kone, og der skal også ro til, et par små stuer, nogle enkle, rare møbler, en hylde med bøger og blomster i vinduet og så små gardiner, malerlugt, tændt lampe, jeg længes, Kemp, jeg bliver et helt andet menneske".

Måske ligger der heri en del forklaringen på, at det blev Dragør. Høst længtes efter et roligt sted, hvor han kunne leve med sin elskede Hedvig, hvor de kunne male og blive en familie. Oluf og Hedvig boede dog ikke permanent i Dragør, men opholdt sig på Bornholm om sommeren, hvor de malede.

I 1915 fødtes drengen Ole, og han blev døbt i Dragør Kirke. Året efter forlod den lille familie Dragør og flyttede til Frederiksberg, som i disse år var "stedet" for de unge danske kunstnere. Først efter 13 år på Frederiksberg flytter Oluf og Hedvig til Bornholm. Her havde Oluf igennem en årrække været i gang med at bygge et atelier i Gudhjem ved ejendommen Norresån. Det er her, hvor der i dag er indrettet et museum for Høst.

Vi kender et par af Høsts malerier fra tiden i Dragør. Allerede i 1913 malede han *Marine med fiskerbåde. Drogden*. Her har han med nogle ganske få farver fanget atmosfæren på Øresund en sommermorgen. Fra samme år er et lille maleri med et motiv fra Dragør Havn. På Oluf Høst-museet i Gudhjem findes to billeder af gæs, malet i Dragør. På Foraarsudstillingen i København kunne man i 1914 se Høsts billede *Vinteraften, Dragør*.



Oluf Høst malede flere gange udsigten fra sit vindue i hjemmet på Hollandsfed. Foran træet ses Trein Jylmands Gang.

*Et af Høst's malerier fra
Dragør Havn.*



Et Høst-billede med havnemotiv blev på et tidspunkt solgt under titlen *Sommerdag i Gudhjem havn* – men dragørere vil nok genkende det lille beghus fra Dragør havn på billedet. Udsigten fra hjemmet på Hollandsfed malede Høst flere gange. Dragør Museum ejer hans billede fra 1914 af en gammel kone, der går ved hjørnet af Trein Jylmanns Gang.

I bogen "Oluf Høst – jeg blev væk i mig selv", skriver Jens Henrik Sandberg, at årene i Dragør kunstnerisk er et vendepunkt. "Hans udtryk skifter karakter, ligesom produktiviteten langsomt øges. Motiverne bliver koloristisk set mere skingre end tidligere, hvor marinerne før var lyse og åbne, impressionistiske, er der her tale om skarpe, blå, røde og grønne nuancer, lagt på med fine, små strøg." Fra 1916 er maleriet *Baade i Havnen, Dragør*. Det må være malet efter, at familien Høst havde forladt Dragør. Sandberg skriver om billedet: "Den franske kunstner Paul Cézanne kan indirekte gennem Giersing have været et væsentligt element i forståelsen af et billede som *Baade i havnen, Dragør* fra 1916. Billedet er optaget af at få så mange detaljer og farver til at fungere på fladen. Det er tydeligt, at Høst har så meget overblik, at han skaber et "nyt" motiv ved at tippe synsvinklen. På den anden side arbejder han meget løsere, end han tidligere har gjort. Det er modigt at placere den skrånende mast så tæt på kanten. Billedet ville have været mere retlinjet, hvis ikke det var for denne mast".

Udover sine Dragør-motiver, satte Oluf Høst sig ikke så mange spor i byen. Han var blandt den række af kunstnere, som bosatte sig i Dragør i en periode, for derefter at drage væk igen. I sidste nummer af Kikkenborgen skrev vi om forfatteren Johan Skjoldborg, som også boede her i nogle få år. Ovenikøbet næsten samtidig med Høst, så mon ikke de to kunstnere, indenfor hver deres felt, har hilst på hinanden?

Returadresse:
DLF v/Irene Larsen
Drogdensvej 2
2791 Dragør

Sommerbyvandring



Tirsdag den 28. maj inviterer Dragør Lokalhistoriske Forening og Lokalarkivet til byvandring på Dragør Nordstrand. Dines Bogø vil føre os rundt i området, og fortælle om det landliggerliv, der udspillede sig her i første halvdel af 1900-tallet. Vi skal høre historien om "Fyrtaarnet", der blev ombygget til sommerhus. Vi får også noget af vide om villa "Fyrbakken" og om, hvad der skete, dengang dens store grund blev udstykket og ejeren mistede retten til at have badebro. Vi kommer forbi villa Ra-Ma-Tocan. Hvad er historien bag det særprægede navn og var det mon en sydafrikaner, der opførte villaen i 1912? På Nordstranden boede

"Hestetyven", der måske var Danmarks mest kendte spion, med skiftende hustruer. Vi skal se stedet, hvor "Baakerne" - de små sømærker stod, og høre hvorfor Dragør Sejlklubs klubhus blev flyttet til Nordstranden. Der kommer helt sikkert mange andre spændende og overraskende historier undervejs. Turen starter ved Strandstien, for enden af Nordre Tangvej kl. 19.00 og varer ca. 2 timer.

Fredag den 14. juni er der tur til Nyhavn. Vi mødes på hjørnet af Nyhavn og Toldbodgade kl. 14.00, hvor vi starter med besøg i sømandskirken. Der serveres kaffe, og bagefter er der byvandring med Henning Sørensen som guide, hvor vi bl.a. skal høre om forbindelsen mellem Nyhavn og Dragør. Husk tilmelding til turen på tlf. 40 53 45 04 eller kurt@4504.dk.



Tirsdag den 20. august holder Dines Bogø og Henning Sørensen byvandring i området ved Møllevej. Her ligger ét af Amagers gamle krudtmagasiner, som der nu er planer om at givet et nyt og fredeligt indhold. Måske får vi chancen for at kigge indenfor, og se om der stadig opbevares krudt ved Krudttårnsvej. I det gamle sommerhusområde gemmer der sig mange,

spændende historier. Hvem ved, at der her lå en hemmelig bunker fra den kolde krig? Eller at Amagerbanens endestation ligger her? På turen skal vi også høre om en makaber side af lokalhistorien. Ved Møllevej lå i 1700-tallet et rettersted, hvor straffe blev fuldbyrdet, for forbrydelser, der i dag opfattes som mindre alvorlige. F.eks. blev nogle sømænd i 1750 pisket, fordi de havde stjålet af lasten på deres skib.

Turen begynder på hjørnet af Møllevej og Krudttårnsvej kl. 19.00.